

**MEMÒRIA DEL SEGUIMENT
ARQUEOLÒGIC REALIZAT AL CARRER
NOU DE LA RAMBLA 9
CARRER DE LANCASTER 1.**

REF.: 024 / 05

BARCELONA. 21-22 de FEBRER 2005

Promotor de l'obra:

VERVAT & van der VEEN, SL

Direcció Tècnica:

Rafael Luis Nieto Medina
Arqueòleg

Realització:

Índex

Contingut

Introducció	pàg. 1
Localització	pàg. 2
Context històric	pàg. 3
Motius de la intervenció	pàg. 7
Metodologia.....	pàg. 8
Descripció dels treballs realitzats	pàg. 11
Conclusions.....	pàg. 15
Bibliografia.....	pàg. 18

Annexos

Annex I. Diagrama Harris i Fitxes d' Unitats Estratigràfiques

Annex II. Documentació fotogràfica

Annex III. Documentació planimètrica

Introducció

Els treballs arqueològics realitzats al solar de la finca núm. 9 del carrer Nou de la Rambla cantonada amb el carrer Lancaster de la ciutat de Barcelona s' iniciaren el dia 21 de Febrer de 2005 i han estat finalitzats el dia 22 del mateix mes.

L'origen d'aquesta intervenció està motivat per la construcció d'un ascensor a la finca, fet que planteja la necessitat d'una recerca preventiva que valori el potencial arqueològic i les restes patrimonials, segons el que marca la llei de Patrimoni i el Decret 78/2002, a més, de l'afectació que puguin tenir amb l'actuació urbanística.

Les tasques arqueològiques han estat dirigides per l'arqueòleg Rafael Luis Nieto Medina i gestionades per l'empresa TEA.

Localització.

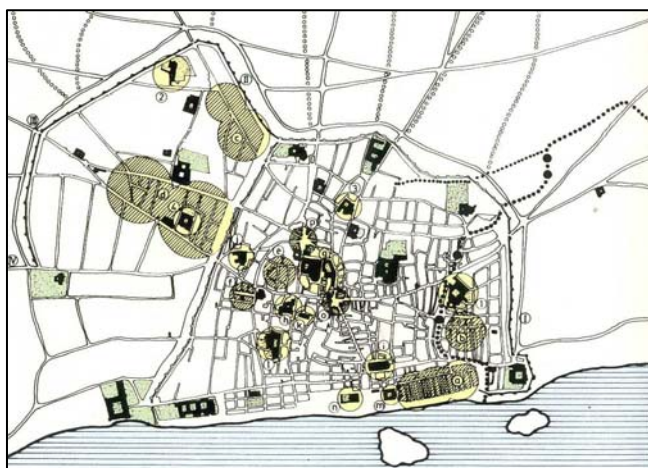
La intervenció arqueològica s'ha desenvolupat en una zona de Ciutat Vella, la qual es troba dins del barri del Raval, concretament en la finca situada en el carrer Nou de la Rambla, 9 cantonada amb el carrer de Lancaster de Barcelona. Com ja queda indicat en el projecte d'intervenció, aquest lloc té interès històric i arqueològic ja que està ubicat en l'antic barri del Raval, urbanitzat ja des d'època medieval. També, és un lloc proper a las Reials Drassanes de Barcelona, d'origen medieval. Per últim, en una zona pròxima es localitza una vil·la romana i una necròpolis tardoromana.

La activitat en qüestió s'ha dut a terme dins del vestíbul de la planta baixa de l'anomenat immoble.

Context històric.

La zona que ens ocupa va formar part de l' *ager* de la ciutat romana, espai en el qual es realitzaven diverses activitats agropecuàries.

No serà fins l'època medieval que aquest espai fora muralles, es comenci a ocupar i a poblar; Així, doncs, en el segle XIII, amb la consolidació dels burgs, es construeixen unes noves muralles per les zones de les Rambles, Santa Anna i Jonqueres.

Barcelona vers 1400 (M. Guàrdia – A. García Espuche).
Es pot comprovar, com s'ha començat a tancar la zona del Raval amb la construcció de nous trams de muralla, del portal de Sant Antoni (1377) i el de Sant Pau (1389)

I a partir del segle XIV, la ciutat tendirà a créixer cap a la zona de ponent, coneguda com el Raval; Fet que implicarà la construcció de nous trams de muralles que tancaran i protegiran aquest nou espai. Tanmateix, s'adaptarà a les construccions ja existents com seran el monestir de Natzaret, el de Sant Pau i les Drassanes. D'aquesta manera, en 1359 les obres havien començat per la banda dels Tallers, i al 1377 s'havia construït ja el portal de Sant Antoni. A ell hi confluïen els dos camins que sortien de la muralla de la Rambla: des de Portaferriça, el carrer del Carme; i des de la Boqueria, el carrer de l' Hospital. Val a dir, que no serà fins el segle XV que el Raval quedi totalment tancat.

El poblament del Raval durant l'època baixmedieval i fins al segle XVII es va caracteritzar per l'activitat agrícola, l'establiment de nombrosos convents, institucions religioses i assistencials que van ocupar bona part del seu territori.

En època moderna el Raval experimentà una expansió, fruit de la revifalla econòmica i demogràfica del país i començà a urbanitzar-se la zona. El carrer Nou de la Rambla fou obert l'any 1783 i formava part de la política de millores de va acometre el aleshores Capità General Conde del Asalto. Seguint la tradició d'aquell temps, el carrer fou dedicat al rei Carles III, per la qual cosa fou conegut com carrer Sant Carles. Aviat, però es canvià el nom, passant a dir-se carrer Conde del Asalto.

Al Raval gràcies a l' existència dels espais dels horts, es van construir i ampliar noves cases que foren habitades per la nova classe obrera. La casa artesana de la Barcelona pre-industrial, estava construïda sobre parcel·la allargada de tipus medieval i lligada amb l' organització gremial. A la mateixa casa els artesans tenien el taller, i els pagesos moltes vegades tenien l' hort al costat de casa. La transformació que la casa va sofrir va ser: la densificació d' habitants, construint voladissos, ampliant la superfície de la casa i, finalment, aixecant pisos. La part més propera al Paral·lel fou la darrera en urbanitzar-se.

Durant la Guerra Civil de 1936-1939, el Raval patí els efectes del bombardejos que destruïren diversos edificis deteriorant severament d'altres. A partir de la dècada dels 50 del segle passat el barri va rebre un gran aport demogràfic, producte de l' immigració, circumstància que s'ha tornat a repetir en aquests darrer deu anys amb l'emigració procedent d'altres països.

Recerques arqueològiques prèvies

El barri del Raval es troba dins una Zona d' Interès Arqueològic. Es per això que des de fa anys qualsevol obra arquitectònica que porti implícita un rebaix de terres ha de contemplar una intervenció arqueològica preventiva, d'acord amb la normativa municipal.

Com a intervencions arqueològiques destacades al sector del Raval properes a la zona del present control i seguiment arqueològic, cal destacar, per ordre cronològic d'intervenció:

- Vil·la de Sant Pau del Camp: Excavació realitzada els anys 1988 i 1989 i dirigida per Albert Bacaria, Emília Pagès i Ferran Puig en que es documentà una vil·la i una necròpolis dels segles IV a VI d C.
- Caserna de la Guàrdia Civil (carrer Sant Pau, 92): Excavació realitzada els anys 1990 i 1991, dirigida per Robert Farré. Troballa d'un jaciment prehistòric Cardial-Epicardial, Neolític Antic (àrea de necròpolis i habitat), Bronze Antic (llars de pedres) i Bronze Final III. També es documentà una necròpolis romana baix imperial.
- Interior de Sant Pau del Camp: Intervenció l'any 1997 amb la troballa de 3 enterraments romans i restes d'*opus signinum*.
- Solar situat entre els carrer Sant Pau, Sant Oleguer i Nou de la Rambla: Excavació realitzada el juliol de 1998 i dirigida per Marc Jiménez al solar d'una antiga fàbrica del segle XIX. El material, consistí en fragments datats al Bronze Antic.
- Carrer Sant Pau, 51: Sondeig per construir la caixa d'un ascensor i dirigida l'octubre de 1998 per Pere-Lluís Artigues. Es documentà una claveguera de secció rectangular, que tenia assota una altra claveguera colmatada. Quan al material es trobà fragments de ceràmica de reflexos metàl·lics, tipus pinzell-pinta i vidrada blanca baix medieval.

- Carrer Sant Pau cantonada Reina Amàlia i carrer Carretes: Excavació realitzada els anys 1998 i 1999 per Pere-Lluís Artigues en que es trobà un assentament alt-imperial amb sitges i pous, així com la continuació de la necròpolis romana documentada a la Caserna de Sant Pau, amb 26 tombes.
- Ronda Sant Pau: Intervenció dirigida per Jordina Sales l'any 2001 en que es documentaren 16 metres de la muralla del segle XIV així com una torre adossada al talús.
- Carrer Nou de la Rambla, 25: Excavació realitzada el febrer-març de 2001 i dirigida per Vanesa Camarasa i consistí en el rebaix del terreny per fer un soterrani a la botiga. Quan a troballes, es documentà un pou i paviments moderns. El material consistí en un jaspi de Montjuïc, fragments de T.S. Aretina (segle I aC-I dC.), un fragment d'àmfora africana, un fragment de T.S. Africana i fragments de ceràmica comuna romana, així com fragments de ceràmica verd i manganès, de reflexos metàl·lics, blaves catalanes, Maiòliques i de Paterna. Tot el material aparegué al reompliment.
- Carrer Nou de la Rambla 43-45: Excavació portada a terme el juny de 2001 per Vanesa Camarasa amb motiu de la remodelació del Centre Cívic de les Drassanes. El rebaix fou negatiu d'estructures d'entitat, trobant només un paviment amb les seves capes de preparació i absència de material.
- Carrer Nou de la Rambla ,36: Control i seguiment arqueològic dirigit per Júlia Miquel del 8 al 18 de novembre de 2004 en un edifici destinat a hotel. Es documentaren estes de canalitzacions i serveis d'època moderna i contemporània datats com dels inicis del segle XIX així com les traces dels antics murs de l'edifici

Motius de la intervenció.

La intervenció arqueològica va ser motivada per les obres de reforma del vestíbul i les instal·lacions comunitàries de la finca que portava la realització de diverses incursions en el subsòl de la planta baixa de la finca.

D'una manera resumida, podem dir que el lloc que ens ocupa té interès històric i arqueològic ja que:

1. Es troba dins de l'antic barri del Raval, urbanitzat ja des d'època medieval.
2. Es troba a prop de les Reials Drassanes de Barcelona, d'origen medieval.
3. En una zona propera es localitza una vila romana i una necròpolis tardoromana.

L' objectiu de la intervenció era realitzar el seguiment dels treballs d' excavació que consistien en la realització d'una fossa per a allotjar la caixa d'un ascensor. Aquestes tasques d' excavació en el subsòl ja s'iniciaren quan ens personarem en el lloc a la hora i dia acordat amb el promotor de l'obra.

Metodologia i tècniques emprades.

La intervenció s'ha realitzat seguint la seqüència estratigràfica real, aplicant el mètode de registre estratigràfic ideat per Harris i Carandini, que permet la identificació i ordenació seqüencial de totes les accions que han intervingut en la formació del jaciment arqueològic documentades durant el procés d'excavació, tant si són d'origen antròpic, biològic i/o geològic.

Aquest mètode permet registrar tant les accions que poden identificar-se a través de les seves restes materials (*elements i estrats*) com aquelles que no es tradueixen en evidències físiques (*interestrats*). Cadascuna de les accions documentades s'ha identificat com una *unitat estratigràfica*, a la qual s'ha assignat un número d' UE, registrant la informació referent a la mateixa en una fitxa d'unitat estratigràfica.

Paral·lelament s'ha portat a terme el registre gràfic de cadascuna de les unitats identificades, a través de fotografies amb jalons per facilitar la representació visual de l' escala real dels elements fotografiats; i amb una pissarra tot indicant el carrer, el codi d'intervenció i el número d' UE. De la mateixa manera s'ha actualitzat la planta general de l'àrea d'intervenció arqueològica a escala 1:20 en la que s'han representat les estructures identificades.

La present intervenció va ser motivada per les obres de reforma del vestíbul i l' escalera a més de la col·locació d' un ascensor en l' edifici situat en el carrer Nou de la Rambla, 9 / carrer de Lancaster, 1 de Barcelona.

En segon un segon moment, es projectava una cala de 140 x 110 cm. de costat i 205 cm, aproximadament, de profunditat en el lloc on s'ha de realitzar el pou que allotjaria la caixa de l' ascensor.

En funció d'això, plantejarem el seguiment de les obres dividint la zona on s'anaven a realitzar incursions en el subsòl en dos sectors. Bàsicament el criteri que es va seguir per a realitzar aquesta divisió ha estat la diferent cota de profunditat a que s'anava a arribar en les respectives zones. Així, per un cantó designarem un Sector A per a la zona del vestíbul que s' anava a rebaixar fins a la cota – 40 cm., i, d'una altra banda designarem, un Sector B per a la zona destinada a allotjar la caixa de l' ascensor (Veure Plànol 2). En aquest sentit, hem de ressenyar que quan s'estaven realitzant les tasques en el sector B, la direcció de l' obra ens comunicà que les tasques en el sector A s' havien d' aplaçar temporalment degut a què estaven a l' espera del desallotjament d'un local comercial ubicat en el vestíbul de la finca. Aquest és el motiu pel qual en el present informe ens concentrarem exclusivament en el seguiment realitzat al sector B.

Pel que respecta a les tasques arqueològiques pròpiament dites, la obertura del subsòl s'ha realitzat, en la majoria de les ocasions, mitjançant mitjans mecànics. S'ha seguit el procediment d' excavar nivells horitzontals homogenis diferenciant el color, textura o duresa del sediment, procedint a realitzar registre fotogràfic d'aquests nivells, així com la corresponent planimetria.

Per últim, com a metodologia prèvia a l' inici dels treballs, situem un punto zero a partir del qual agafarem els diferents nivells existents en l' actualitat en l'edifici. Aquest punto zero el situem en la paret esquerra del replà de accés a l'escalera de l' immoble, el qual està a 10 cm. sobre la superfície actual del mencionat replà (Veure Plànol 1).

Descripció dels treballs realitzats.

En aquest apartat descriurem de manera breu el procés de seguiment i les troballes en el mateix ordre en que s'han anat realitzant. Per a la localització exacta de les incursions en el subsòl així com per a la visualització de les estructures aparegudes, us adrecem a la documentació fotogràfica i planimetria.

Els treballs d'excavació s'iniciaren el dia 21 de febrer de 2005 i finalitzaren el dia 22 del mateix mes i any, coberts tots els tràmits legals i obrant en poder nostre la pertinent autorització de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. Como ja hem indicat, comencem en primer terme pel denominat sector B, les seves dimensions són 120 x 144 cm. i es troba en el forat de l'escalera de l'immoble. Aquest sector està pavimentat amb rajoles quadrades de 20 cm. de costat, sent diferent al paviment de la resta del vestíbul, i, possiblement, es corresponia amb el paviment original de l'immoble. Procedim a desmuntar-lo i comprovem que aquesta zona forma una espècie de contenidor rectangular delimitat per parets de maons de 30 x 15 cm. col·locats de costat. Les dimensions d'aquesta estructura són de 140 x 80 cm. i 45 cm. d'altura. Pel que respecta al seu contingut, està format per un farcit molt fort compost de fragments de totxo, rajoles de la mateixa tipologia que s'aprecia en la superfície, fragments de rajoles d'època contemporània i abundants fragments de vidre. Es procedí a aixecar tot aquest farcit mitjançant mitjans mecànics fins arribar al nivell de la resta del forat de l'escala. En el moment en que arribem a aquest nivell comprovem l'existència de varies pedres de gran mida col·locades en filera, la funció de les quals era calçar l'escala.

De fet, una anàlisi més minuciosa d' aquesta zona ens permet confirmar que formen part de la cimentació de la mateixa, la qual, és bastant deficient. D'una altra banda, en la zona W de la rasa trobem una canalització de plom d' època actual la qual segueix la direcció N-S. Un cop desmuntada tota l'estructura rectangular donem per conclòs aquest nivell.

El següent nivell està format per un sediment poc compacte, de color grisós i amb abundant presència de calç. En aquest moment de les tasques, sembla que s'aprecia una espècie d'estructura murària en la zona W de la rasa, per la qual cosa procedim a realitzar una neteja minuciosa de tot el tall. Una vegada fetes aquestes feines es poden apreciar clarament les següents estructures:

- Una estructura murària en la zona W del tall amb orientació N-S. Denominem a aquest mur M1.
- Estructura murària en la zona S del tall amb orientació E-W, denominada M2.
- Estructura murària en el racó SE del tall (M3), amb orientació N-S.
- Volta formada per totxos que es recolzen en M2 i es troba adossada a la cara W de M3.

Totes les estructures muràries trobades (M1,M2,M3) estan formades per grans pedres de calcària sense tallar amb alguns totxos intercalats. La seva tècnica constructiva s'ha d' englobar dins dels denominats "murs de cara tosca", en la que no existeixen filades ni les pedres es troben tallades per cap de les cares del mur. S'ha de destacar en aquest sentit la cara W de M3 en la que es pot apreciar un revestiment de totxos col·locats verticalment i l' interior de la' estructura farcit de grans pedres calcàries.

De la mateixa manera, hem d'afegir que aquestes estructures es troben unides travades, la qual cosa ens indica clarament de que es tracta d'estructures coetànies. Pel que respecta a la volta adossada a M2 i M3 està feta de totxos de 30 x 15 cm. formant un arc de mig punt.

En quant als materials associats a aquestes estructures, tots van aparèixer en l'espai comprès entre M1 i M2, i estan formats per diversa ceràmica vidriada de difícil adscripció cronològica, ceràmica comú i abundants fragments de terrissa fina blanca típica del segle XIX. Pel que es refereix al material recuperat en l'espai comprès entre M2 i M3 el resultat ha estat negatiu, ja que el sediment està format per un farcit bastant compacte de fragments de totxos i pedres.

En aquest moment de la intervenció, motivats per les reduïdes dimensions de la cala que impedièren dur a terme les tasques de profunditat i considerant que el sediment està format per un fort nivell de farcit sense diferenciació d'estrats, decidim anar desmuntant les estructures conforme ses va profunditzant. És aquest el motiu pel qual, abans de res, realitzem el reportatge fotogràfic de les estructures trobades i la seva corresponent planimetria, tant de planta com dels seus perfils (Veure plànols 3 i 4). Per la qual cosa, seguim profunditzant i, al mateix temps, desmuntant les estructures muràries.

Seguim baixant la cota de profunditat i apreciem que el sediment entre M1 i M2 pràcticament segueix sent el mateix : terra poc compacta, de color fosc, amb material molt barrejat.

En aquest sentit podem dir que la tònica general segueix sent la mateixa, amb materials vidriats, ceràmica comuna, terrissa fina blanca i porcellana tipus La Cartoixa, tot molt mesclat, destacant per la seva singularitat un fragment de plat de la denominada ceràmica blava catalana i un fragment de peu de coccio ceràmica vidriat de color verd.

En arribar a la cota de profunditat necessària per a allotjar la caixa de l'ascensor (-140 cm) finalitzem els treballs. Aquesta circumstància no ens va permetre documentar fins a quina cota arriben les estructures muràries documentades. Per últim, realitzem una neteja general de la rasa i procedim a dibuixar la planimetria de planta i perfils del tall (Veure plànols 5 i 6) així com el reportatge fotogràfic.

Conclusions.

En el punt precedent ens hemos referit de manera general, a les tasques realitzades en el sector B. No cal dir que els resultats obtinguts com el procés de seguiment s'ha simplificat al màxim, amb l' objectiu de no allargar i complicar el contingut del present informe.

Amb tot, és necessari establir una sèrie de qüestions, a mode de recapitulació general, que permetin obtenir una valoració arqueològica del jaciment.

En aquest sentit hem de parlar en primer lloc dels materials recuperats durant les tasques de seguiment. Com ja hem exposat en l' apartat precedent, tots els nivells de la rasa estan formats per un gran farcit en el que es mescla diversa tipologia ceràmica, fragments de maons, pedres i vidre. Aquest fet és posa de manifest per la presència de terrissa fina i porcellana tant en les cotes més superficials com en les més profundes. Les produccions de porcellana es caracteritzen pel tipus de pasta que utilitzen, una argila feldespatàtica de color blanc intens. La terrissa fina, ceràmica de pasta cremosa o beige rosada recoberta de un vernís vitrificat transparent o opac, es va adoptar per a les versions més humils del servei de taula. La presència de totes dues tipologies en totes les cotes del tall és interessant si tenim en compte, com veurem més endavant, que l' immoble on es troba la rasa va ser construït en la segona meitat del segle XIX, com queda constatat en la porta d' accés a la finca i en el segon tram de l' escala, on es pot veure la data de 1866.

De la mateixa manera, la ceràmica vidriada la trobem en totes les cotes.

Les seves pastes són rosades i compactes i els vidriats dels fragments recuperats són melats o verds. La llarga duració cronològica que presenta aquesta tipologia ceràmica, l'abundància de centres productors i la poca variació tècnica i tipològica fan que sigui un element arqueològic poc aclaridor. En aquest sentit, s'han recuperat fragments de bols, olles, teules, cassoles i un fragment de peu de coccio ceràmica.

Pel que respecta a la ceràmica comuna, com ja succeí amb la ceràmica vidriada, la seva presència és constant en totes les cotes. Les característiques tècniques de la ceràmica comuna són molt similars a les de la vidriada. En general, les peces són de coccio oxidada, amb pastes de color vermelló o marró. D'igual manera que la ceràmica vidriada, ens trobem davant d'una tipologia de molt difícil adscripció cronològica.

Per últim, una altra tipologia ceràmica recuperada correspon a un fragment de plat de ceràmica blava catalana. Aquest fragment té una decoració formada per cercles concèntrics amb un motiu cruciforme als seu epicentre.

Com a resum de tot això, podem dir que l'única tipologia ceràmica de fàcil adscripció cronològica correspon a la terrissa fina i porcellana, produccions coetànies al moment històric en que es construeix l'immoble.

D'una altra banda, les estructures muràries trobades durant la intervenció ens poden ajudar a treure algunes conclusions. Com es pot apreciar en el plànol de localització de la rasa (plànol 7), M1 segueix la mateixa orientació (N-S) que un dels murs del vestíbul. Confrontant aquesta dada amb els materials recuperats en el seguiment ens porta a plantejar dues hipòtesis d'interpretació de les estructures muràries trobades.

D'una banda podem considerar que dites estructures formen part de la cimentació de l' actual edifici i que M2 i M3 o bé formaven part d'un pou negre o bé es corresponen amb antics murs del propi immoble que van ser derruïts en posteriors remodelacions. La segona de les hipòtesis a les que fèiem referència és que aquestes estructures podien formar part d'un soterrani de l' immoble que en algun moment no determinat va ser colmatat. L'existència de la volta a la que fèiem referència en l'apartat precedent podria ser interpretada com un arc de descàrrega d' aquest possible soterrani. No obstant, la cota de profunditat a la que s'ha arribat no ens ha permès comprovar l'existència d'un soterrani.

En conclusió, les dades obtingudes en el seguiment no ens permeten pronunciar -nos ni a favor ni en contra de dites hipòtesis ja que, si per un costat sembla evident que les estructures muràries trobades estan relacionades amb l' actual immoble (com així ho demostra clarament el nivell de farcit i el material recuperat), les reduïdes dimensions de la rasa i, sobre tot, la impossibilitat de poder estudiar la cimentació del mur del vestíbul amb l'objectiu de comprovar si té continuïtat amb M1, fan que no ens puguem pronunciar per cap de les mencionades hipòtesis.

En definitiva, podem dir que amb aquest seguiment arqueològic s'ha constatat la presència d'estructures i materials arqueològics pertanyents al moment històric en que es construïa l' actual immoble (mitjans del segle XIX) tot i que no ens ha estat possible, per les circumstancies ja descrites, identificar la funció que desenvolupava originàriament.

Bibliografia

- HARRIS, E.C. (1991) *Principios de estratigrafía arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.
- RENFREW, C.; BAHN, P. (1993) *Arqueología. Teorías, Métodos y Prácticas*. Ed. Akal, Madrid.
- CARRERAS CANDI, F. (1915?) *Geografía general de Catalunya. La ciudad de Barcelona*. Alberto Martín, Barcelona.
- CIRICI, A. (1971) *Barcelona pam a pam*. Editorial Teide, Barcelona.
- DURAN I SANPERE, A. (1973) *Barcelona i la seva història*. v.II Editorial Curial, Documents de cultura, Barcelona.
- GARCÍA I ESPUCHE, A. i GUÀRDIA I BASSOLS, M. (1986) *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial*. Edicions la Magrana, Barcelona.
- VICTOR BALAGUER, D. (1982) *Las calles de Barcelona*. Monterrey ediciones, Madrid.
- VV.AA. (1975) *Història de Barcelona. De la prehistòria al segle XVI*. v. I Editorial Aedos, Barcelona.
- VV.AA. (1999) *Els barris de Barcelona. Ciutat Vella i L'Eixample*. v. I Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1991) *Història de Barcelona. La ciutat antiga*. v.1. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

- VV.AA. (1992) *Història de Barcelona. La ciutat consolidada (segles XIII-XV)*. v.3. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1992) *Història de Barcelona. Barcelona dins de la Catalunya moderna (ss.XVI-XVII)* v. 4. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (1993) *Història de Barcelona.El desplaçament de la ciutat manufacturera (1714-1833)* v. 5. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- VV.AA. (2001) *Història de Barcelona. La ciutat a través del temps. Cartogràfica històrica. Índex general*. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

DIAGRAMA HARRIS I
FITXES D'UNITATS ESTATIGÀFIQUES

DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

A) Documentació fotogràfica:

- **Figura 1.** Panoràmica de l' immoble situat en el carrer Nou de la Rambla, 9 i carrer de Lancaster, 1.
- **Figura 2.** Data en l' accés principal a l' immoble.
- **Figura 3.** Data en la finestra del primer tram de l' escala.
- **Figura 4.** Panoràmica sector B.
- **Figura 5.** Panoràmica sector B.
- **Figura 6.** Panoràmica sector B.
- **Figura 7.** Detall sector B.
- **Figura 8.** Obertura sector B.
- **Figura 9.** Obertura sector B.
- **Figura 10.** Panoràmica fonamentació de l' escala.
- **Figura 11.** Fonamentació de l' escala amb M1, M2 i M3 en primer pla.
- **Figura 12.** Detall fonamentació de l'escala.
- **Figura 13.** M1, M2, M3 i volta.
- **Figura 14.** M2, M3 i volta.
- **Figura 15.** Panoràmica de la rasa.
- **Figura 16.** M1, M2, M3 i volta.
- **Figura 17.** Detall M1 i M2.
- **Figura 18.** Panoràmica neteja final.
- **Figura 19.** Detall M1 i M2 neteja final.
- **Figura 20.** Panoràmica neteja final.
- **Figura 21.** Panoràmica neteja final.
- **Figura 22.** Perfil N neteja final.
- **Figura 23.** Perfil N neteja final.
- **Figura 24.** Perfil S neteja final.
- **Figura 25.** Detall perfil S neteja final.
- **Figura 26.** Panoràmica M3 neteja final.
- **Figura 27.** Detall M3 neteja final.

FIGURA 1

FIGURA 2

FIGURA 3

FIGURA 4

FIGURA 5

FIGURA 6

FIGURA 7

FIGURA 8

FIGURA 9

FIGURA 10

FIGURA 11

FIGURA 12

FIGURA 13

FIGURA 14

FIGURA 15

FIGURA 16

FIGURA 17

FIGURA 18

FIGURA 19

FIGURA 20

FIGURA 21

FIGURA 22

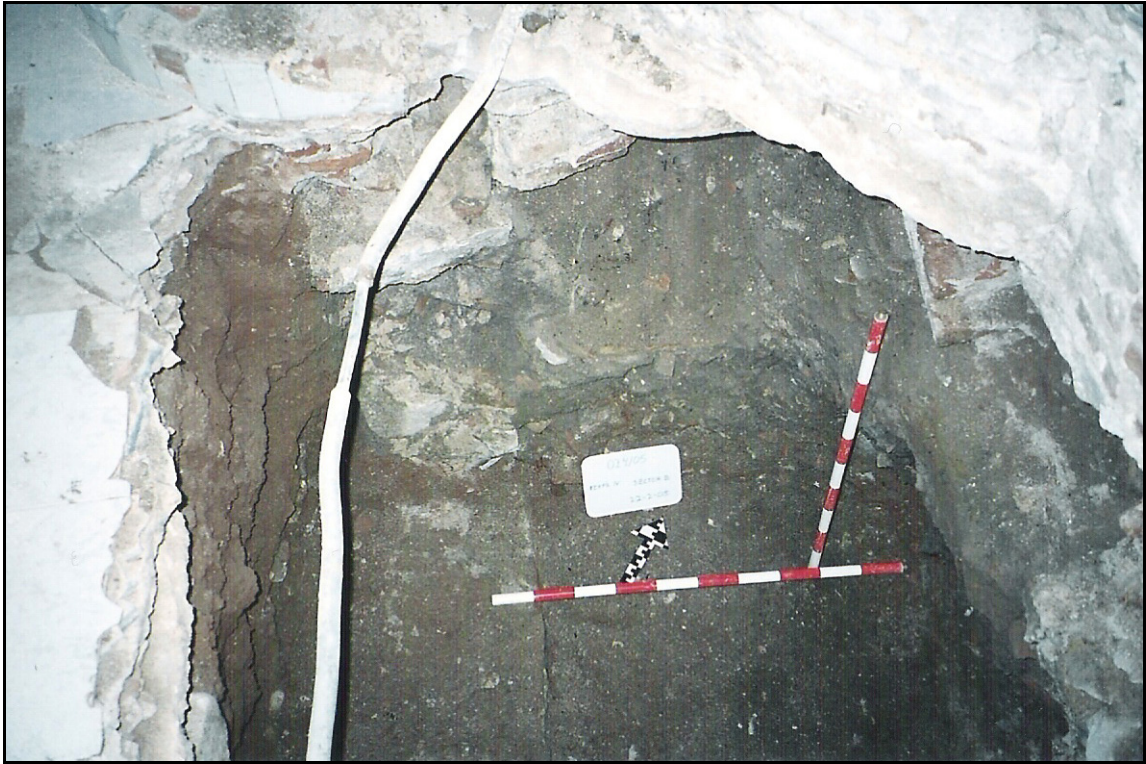

FIGURA 23

FIGURA 24

FIGURA 25

FIGURA 26

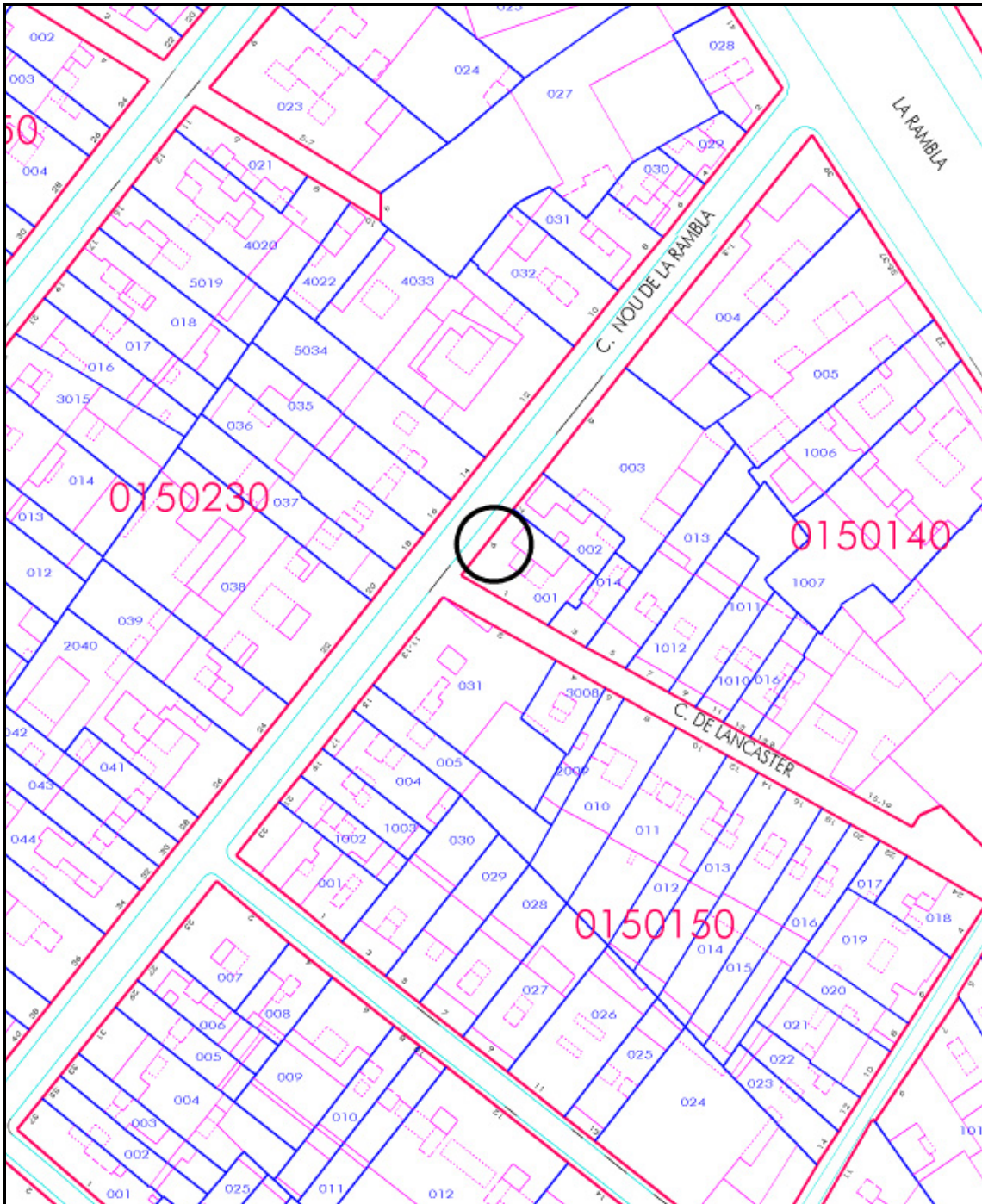

FIGURA 27

DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

B) Planimetria:

- Localització de la finca afectada por las obres.
- **Plànol nº 1:** Zona del immoble afectada por las obres.
- **Plànol nº 2:** Divisió por sectors del seguiment arqueològic.
- **Plànol nº 3:** Planta sector B. Nivell 2.
- **Plànol nº 4:** Perfils sector B. Nivell 2.
- **Plànol nº 5:** Planta sector B. Nivell neteja final.
- **Plànol nº 6:** Perfils sector B. Nivell neteja final.
- **Plànol nº 7:** Localització sector B en planta general.

Localització de l' immoble afectat per les obres